

โครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ
เครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Cattle-Buffalo Bank Project Based on Sufficiency Economy Concept of
Government and Community Network in Lee-led Sub-District,
Phun-Phin District, Surat-Thani Province

เพ็ญญา ทองปรอน¹, ไชยวัฒน์ เผือกคง² และ ฐวพล ทองอินทรราช³
Pennapa Thongpron¹, Chaiwat Phuakkhong² and Tuvapon Tongintarach³

Received: 1 October 2023; Revised: 7 November 2023; Accepted: 15 November 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน 3) เสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม จำนวน 108 ชุด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ 2) ปัญหาและอุปสรรค พบว่าโดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นรายด้าน ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านความมีเหตุผล ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือ พบว่า หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน ต้องใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาเป็นแนวทางการปฏิบัติตนให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีจิตสำนึกที่ดี เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังมาใช้ในการดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อก่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

^{1 2 3} หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Master of Political Science Field in Politics and Government, Suratthani Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: 64052540003@student.sru.ac.th

คำสำคัญ: โครงการธนาคารโค-กระบือ; เศรษฐกิจพอเพียง; เครือข่ายภาครัฐและแกนนำชุมชน

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the concept of people through the Cattle-Buffalo Bank project on the basis of Sufficiency Economy by government and community networks, 2) to analyze problems and obstacles through the Cattle-Buffalo Bank project on the basis of Sufficiency Economy by government and community networks, and 3) to propose guidelines for the development of Cattle-Buffalo Bank project on the basis of Sufficiency Economy by government and communities networks in Lee-Led Sub-District, Phun-Phin District, Surat-Thani Province. It is mixed method research designed. Quantitative research used 108 questionnaires and descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative used in-depth interviews from 15 key informants.

The research results found that: 1) People's concept through the Cattle-Buffalo Bank project based on the Sufficiency Economy by government and community networks overall at a high level, considering each aspect found that moral conditions, reasonableness, moderation, knowledge conditions and good immune are the highest level respectively. 2) Problems and obstacles overall are at a high level, considering each aspect found that moral conditions, knowledge conditions, reasonableness, good immune and moderation are at the highest level respectively. 3) Propose guidelines for developing the Cattle-Buffalo Bank project found that government agencies and community leaders must use the concept of Sufficiency Economy, 3 loops 2 conditions as a guideline for conducting themselves, so that community people know how to practice self-reliant, change their attitude to have good conscience, realize the problems and gaining more knowledgeable, caution and careful in every step of the process to create the guidelines for the development of the Cattle-Buffalo Bank on the basis of the Sufficiency Economy by the government and community networks in Lee-Led Sub-District, Phun-Phin District, Surat-Thani Province.

Keywords: Cattle-Buffalo Bank Project; Sufficiency Economy; Government Network and Community Leaders

บทนำ

โครงการธนาคารโค-กระบือ ได้ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ปีพุทธศักราช 2523 โดยเริ่มต้นจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานโครงการธนาคารโค-กระบือให้แก่พสกนิกรชาวไทย เพราะพระองค์ทรงได้ทราบว่าพสกนิกรชาวไทยในแต่ละพื้นที่ได้เข้าโค-กระบือที่มีราคาสูงมาใช้เป็นแรงงาน พระองค์ก็ได้พบเจอกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สำนักงานปศุสัตว์ได้จัดตั้งโครงการธนาคารโค-กระบือขึ้นมาเพื่อส่งเสริมเกษตรกรในการรวมกลุ่ม ให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการโครงการให้เกิดความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร ช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรให้มีความพออยู่พอกิน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้กลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ได้มีโค-กระบือมาใช้แรงงานเป็นของตนเอง (สรรพศิลปศาสตราธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตร, 2539)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการยึดหลักการเดินทางสายกลาง ประกอบไปด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่ง 3 ห่วงนี้ จะต้องคำนึงถึงความพอประมาณ รู้จักความสมดุลของตนเอง ความพอดี ไม่น้อยหรือมากเกินไป สิ่งสำคัญคือเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ทั้งนี้ ระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยการคำนึงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่จะตามมาจากการกระทำอย่างรอบคอบ จะทำอะไรต้องนึกถึงเหตุและผลรวมถึงปัจจัยว่าทำเพื่ออะไร ทำแล้วมีผลกระทบต่อใครบ้าง จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีหลักการ และหลักปรัชญาต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือ ต้องรู้จักความเสี่ยง และหาวิธีรับมือกับความเสี่ยงนั้นให้ได้ โดยการเตรียมพร้อม รู้วิธีการตั้งรับ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนการใช้ความรู้ให้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ขาดไปไม่ได้เลย คือ 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งนี้ เงื่อนไขด้านความรู้ ต้องเกิดจากสติปัญญาจะทำอะไรเราจะต้องศึกษาและมีความรู้ในสิ่งนั้นก่อน จึงจะลงมือปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้ ส่วนเงื่อนไขด้านคุณธรรม จะเกิดขึ้นจากจิตสำนึกของตนเอง มีความซื่อสัตย์ สุจริต คิดดี ทำดี ดำเนินชีวิตด้วยสติปัญญาของตนเอง เป็นหลักการที่ยึดถือคำว่า ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก และจะนำไปสู่สังคมไทยที่มีความเป็นคุณภาพที่ดีทั้งในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ โดยการที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการของการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นนั้น (ศศิภรณ์ จุลจงกล, 2560)

ปัจจุบันเครือข่ายภาครัฐและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันในเรื่องของการบริหารจัดการในด้านการวางแผนการพัฒนา คอยให้การสนับสนุนงบประมาณ และส่งเสริมกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้กับชุมชน รวมถึงให้ประชาชนได้รู้จักการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน รู้จักการพึ่งพาตนเอง เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้ และค้นหาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน สร้างรากฐานให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมวางแผนในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้เครือข่ายภาครัฐและชุมชนได้นำโครงการตามแนวพระราชดำริตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ใน

การพัฒนาศักยภาพของประชาชน เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนท้องถิ่นขนาดเล็ก ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบในอาชีพด้านการเกษตร ค้าขาย ประมง รับจ้างทั่วไป เป็นต้น แต่ประชาชนก็ยังได้รับผลกระทบกับปัญหาภัยพิบัติภัยได้ปานกลาง รวมไปถึงปัญหาอื่น ๆ ประกอบกับการเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัล ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งนี้ จึงได้นำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการเรียนรู้แนวคิดบนพื้นฐานของความพอเพียง การประมาณตนซึ่งในยุคของการหนีปัญหาทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โดยมีโครงการธนาคารโค-กระบือขึ้นมา ซึ่งได้มีการก่อตั้งโครงการขึ้นมาเมื่อวันที่ 15 มีนาคม ปีพุทธศักราช 2551 โดยมีการสนับสนุนมาจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในพื้นที่ตำบลลิเล็ด ก็เหมาะสมแก่การจัดทำและดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพราะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงโคกระบือ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนั้นจะใช้วิธีการจับฉลากเพื่อความยุติธรรม และต้องมีหลักคุณธรรม มีจิตใจที่บริสุทธิ์ และมีจิตใจรักสัตว์ จึงจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธนาคารโค-กระบือได้ โครงการธนาคารโค-กระบือ ได้เกิดขึ้นมานานหลายปี ซึ่งเป็นโครงการระดับชาติที่แพร่หลายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งในช่วงแรกมีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมาตามโครงการมากมาย แต่ในปัจจุบันหลายกลุ่มก็ได้แยกย้ายกันออกไปเหลือกลุ่มเพียงไม่กี่กลุ่มที่ยังคงอยู่ และโครงการธนาคารโค-กระบือในตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโครงการที่กลุ่มได้ทำการส่งเข้าประกวด 3 ปี ได้แก่ ปี 2552 ปี 2553 และปี 2554 ซึ่งได้รับรางวัลพระราชทานทั้งหมด 3 ปี ที่ได้กล่าวมา และโครงการนี้ก็ยังสามารถขับเคลื่อนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่น่าสนใจในเชิงความอยู่รอดของกลุ่ม และการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้กลุ่มอยู่รอดได้จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานปศุสัตว์, 2565) ซึ่งเป็นการพัฒนาชนบทตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ตอบโจทย์ รวมไปถึงผู้นำของชุมชนที่ต้องคอยส่งเสริมให้การสนับสนุนประชาชนในชุมชนให้มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเองได้อยู่ร่วมกัน และมีการดำเนินงานชีวิตตามสภาพแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการไปสู่เป้าหมาย อย่างไรก็ตามยังขาดการมีส่วนร่วม และการบูรณาการ การทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งแนวทางนี้จะเริ่มต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทเพื่อขยายไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาแนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการดำเนินวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวคิดของประชาชน และศึกษาปัญหา อุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อนำไปเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการธนาคารโค-กระบือ หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือ จำนวนประชาชนทั้งสิ้น 150 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือในเขตพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 108 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้การเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการธนาคารโค-กระบือ หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการธนาคารโค-กระบือ หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน จำนวน 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งตามรูปแบบการวิจัยเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ประเด็นสนทนาซึ่งเป็นแนวคิดของประชาชน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 108 ฉบับ โดยหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการธนาคารโค-กระบือ หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน โดยการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ กำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลแนวคิดของประชาชนในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคเชิงสำรวจ

เพื่อหาประเด็นปัญหาและอุปสรรคของโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการธนาคารโค-กระบือ รวมถึงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกอีกครั้งจากเครือข่ายภาครัฐและชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด และนำเสนอผลในลักษณะการบรรยายความด้วยการใช้วิธีการสรุปความหรือสังเคราะห์ข้อความที่เป็นข้อมูลเพื่อตอบประเด็นปัญหาการวิจัย สรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน ประกอบด้วย 1) ด้านความพอประมาณ ได้แนวคิดว่ามี การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการพึ่งพาตนเอง และมีความเข้าใจถึงการออมทรัพย์ รู้จักความพอดีในการหมุนเวียนเงินกู้ จากโครงการธนาคารโค-กระบือได้ดียิ่งขึ้น 2) ด้านความมีเหตุผล ได้แนวคิดว่าการธนาคารโค-กระบือเป็นการสร้างนิสัย การออมทรัพย์ ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความคิดรอบคอบในการตัดสินใจก่อนลงมือปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีหลักการมากขึ้น 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีใน ตัว ได้แนวคิดว่ามีหน่วยงานภาครัฐมีการเตรียมพร้อมและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และรู้จักวิธีการตั้งรับต่อความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลเสียในการเลี้ยงโค-กระบือ 4) ด้านเงื่อนไขความรู้ ได้แนวคิดว่ามี ความรู้ ความเข้าใจในการจัดสรรการออมเงินของโครงการธนาคารโค-กระบือได้เป็นอย่างดี และมีเทคนิคการเลี้ยงโค-กระบือได้อย่างมีประสิทธิภาพที่นำไปสู่การลงมือปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้ และ 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ได้แนวคิดว่ามี การยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต ตามนโยบายของภาครัฐในการเลี้ยงโค-กระบือ นอกจากนี้ โครงการธนาคารโค-กระบือสอนให้รู้จักความขยัน มีวินัย ประหยัด และอดออมอีกด้วย โดยค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านความมีเหตุผล (2) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมทั้ง 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านความพอประมาณ (4) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (5) ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมทั้ง 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังตารางต่อไปนี้

แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคาร โค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	4.34	0.34	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	4.55	0.26	มากที่สุด
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	4.23	0.43	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	4.37	0.34	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.66	0.32	มากที่สุด
ภาพรวม	4.43	0.23	มาก

ตารางที่ 1 แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐาน
ของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน

2. ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน ประกอบด้วย 1) ด้านความพอประมาณ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรบางคนยังขาดเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของการบริหารกองทุนออมทรัพย์ เช่น การชำระหุ้นรายเดือนได้อย่างถี่ถ้วน ยังไม่รู้จักความพอประมาณที่ดีพอ ขาดการคิดวิเคราะห์ถึงความจำเป็น 2) ด้านความมีเหตุผล ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรบางคนยังขาดการคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนในเรื่องของหลักการรวมกลุ่มที่ดี ขาดการใช้เหตุผลของการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรขาดการคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในการดูแลรักษาโค-กระบือด้วยตนเอง เช่น การผสมเทียม การฉีดวัคซีน และการทำคลอดให้โค-กระบือ 4) ด้านเงื่อนไขความรู้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรบางคนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการออมทรัพย์ของโครงการ การเลี้ยงโค-กระบือที่ดี รวมถึงขาดความรอบคอบในการกู้เงินจากโครงการไปใช้ที่เกินความจำเป็น และ 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรบางคนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่ม ขาดความสามัคคีต่อกัน และยังไม่มีความซื่อสัตย์ สุจริตเท่าที่ควร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (4) ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคาร โค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดย เครือข่ายภาครัฐและชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	4.16	0.40	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	4.27	0.46	มาก
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	4.28	0.37	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	4.34	0.39	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.52	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.29	0.31	มาก

ตารางที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐาน
ของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนประกอบด้วย 1) ด้านความพอประมาณ แนวทางการพัฒนาควรสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนร่วมมือกันสร้างประโยชน์สุขซึ่งกันละกัน โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่กัน ตระหนักถึงการใช้ชีวิตที่มีความพอดี ให้รู้จักระดับของความพอเพียง อันจะนำไปสู่หนทางแห่งความสุขได้ในอนาคต 2) ด้านความมีเหตุผล แนวทางการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับกฎ ระเบียบของโครงการอย่างเคร่งครัด รวมถึงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีความตระหนักถึงแนวทางปฏิบัติตามกระบวนการอย่างแท้จริง เพื่อเป็นการสร้างอุปนิสัยของตนเองให้มีเหมาะสม และสามารถปฏิบัติงานหรืออยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว แนวทางการพัฒนาเกษตรกรจะต้องมีการคิดทบทวนให้รอบคอบว่าควรป้องกันการเกิดปัญหาอย่างไร ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกษตรกรสามารถปรึกษาหารือกับบุคคลอื่นที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ได้ 4) ด้านเงื่อนไขความรู้ แนวทางการพัฒนาควรให้เกษตรกรคำนึงถึงความสำคัญและให้ความสนใจกับรายละเอียดในการประชุมของโครงการให้มากขึ้น เพื่อจะได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการได้ดียิ่งขึ้น และ 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แนวทางในการพัฒนาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รับฟังและพร้อมที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร เพื่อประโยชน์สุขของเกษตรกรทุกคน สรุปได้ว่า การดำเนินโครงการธนาคารโคกระบือตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำมาใช้ตามแนวคิดในด้านการดำเนินงานและการดำเนินชีวิตของเกษตรกรให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นบุคคลที่มีความรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีหลักคุณธรรม หลักความเสมอภาค และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ต่อหน้าที่ของตนเอง รวมถึงจะต้องให้คำแนะนำ กระจายข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่

เกษตรกรที่มีส่วนร่วมในโครงการธนาคารโคกระบือ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ทุก ๆ คน และสามารถดำเนินโครงการให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคงได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลประกอบด้วย

1. แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี พบว่า แนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการโต้แย้งหรือออกความเห็นและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของเกษตรกรบางคน que เข้าร่วมโครงการธนาคารโค-กระบือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวี กลิ่นอุบล (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอบึงนาราง จังหวัดบึงนาราง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเข้าไปมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนไม่ต่างกัน ชุมชนรวมกลุ่มจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนจนกลายเป็นเครือข่ายขนาดย่อย รวมถึงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และสร้างแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดของปรมธี วิมลศิริ (2559) ซึ่งได้อธิบายถึงหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นกรอบความคิดหลักของปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนให้ไปในทางที่เหมาะสม และมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นการนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นมุมมองให้เห็นภาพรวม มองให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ ซึ่งจะมีการเคลื่อนไหวและสามารถเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ที่จะนำพาให้ปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ และสามารถฝ่าฟันวิกฤตไปได้เพื่อความยั่งยืนและความมั่นคงของการพัฒนา การบริหารหลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติตน ปฏิบัติหน้าที่ได้ในหน่วยงานทุกระดับ โดยเราจะเน้นการปฏิบัติตนให้อยู่บนทางสายกลาง และการพัฒนาตนตามลำดับขั้นตอน

2. ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฏร์ธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และยังขาดการเข้าถึงหัวใจหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระหมื่น ธีรจิตโต (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนตาม

แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือประชาชนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการดำเนินงาน และไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการชี้แนะแนวทางการพัฒนา ส่วนความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชน แยกนำชุมชนแต่ละคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มักจะมีความคิดเห็นที่ต่างกันออกไป การเสนอแนวทางควรเน้นการพัฒนาประชาชนในเขตพื้นที่ให้มากขึ้นจากเดิม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจของแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนในการจัดระบบทุก ๆ ด้านในการพัฒนาชุมชนทุกระดับต่อไป เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และรับรู้ถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชนต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักคุณธรรม นำความรู้ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่อยู่ เย็น เป็นสุข และสมบูรณ์แบบทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดของเสนห์ จามริก (2543) ซึ่งกล่าวว่าหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นตอนไม่ใช่การถอยหลังเข้าสู่ระบบดั้งเดิมที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายธรรมดา มักจะด้อยการศึกษา แต่เป็นการสร้างหลักสำคัญที่เป็นพื้นฐานรองรับที่มีการแข่งขันกันในระดับประเทศชาติ แต่ถ้าชุมชนได้มีความเจริญก้าวหน้ามาถึงการสร้างจุดยืนที่มีการใช้องค์ความรู้ และการรวมตัวกัน จะใช้ความรู้ ความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้มีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรและสังคมในรัฐบาลอื่น ๆ ได้อย่างเสมอภาค กระบวนการหรือกรรมวิธีทางสังคมรัฐบาลตั้งแต่ขั้นตอนการฟื้นฟู จนไปถึงการขยายเครือข่ายภาคชุมชนให้เกษตรกรได้มีการปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ รวมถึงการทำประมงและการทำป่าไม้ ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นเรียกว่าอาชีพเกษตรกรที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพชีวิต และขีดความสามารถของประชาชนในชุมชนสำหรับการผลิตและนำไปบริโภคในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

3. แนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลีเล็ด อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 3 หัวข้อ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน จะต้องผสมผสานเข้าด้วยกันรวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกัน หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชนต้องมีความรู้ในการเผยแพร่แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของโครงการธนาคารโค-กระบือให้เกษตรกรรู้จักการประมาณตน เข้าใจถึงการแก้ปัญหาโดยใช้หลักเหตุและผลก่อนจะลงมือปฏิบัติ ตั้งรับมือกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ถูกวิธี นำความรู้มาพัฒนาโครงการให้เกิดผลลัพธ์ต่อภารกิจโดยหน่วยงานของภาครัฐนั้นมีหน้าที่กำกับดูแลภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ที่สำคัญต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกที่ดี ใช้สติปัญญา มีความอดทน มีความกล้าหาญ มีความเพียรพยายาม และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง เพื่อจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของ

เศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินพิศ สืบพานิช (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพุทธสันติวิธีกับโครงการพัฒนาธนาคารโค-กระบือที่สร้างสันติสุขแก่บุคคลและชุมชน พบว่า โครงการธนาคารโค-กระบือมีจุดเริ่มต้นมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ใช้แนวทางพุทธสันติวิธีในการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือ โดยการนำหลักธรรมหัวใจเศรษฐกิจ และอิทธิบาทสี่มาปรับใช้ในขั้นตอนการรับมอบและการอบรมสมาชิกโครงการธนาคารโค-กระบือ ทำให้คนในชุมชนมีความรับผิดชอบ มีวิริยะอุตสาหะ มีหิริโอตตัปปะ อดทนต่อการรอคอย มีความขยัน รู้จักการดำรงตน มีความพอเพียง เกษตรกรมีแนวโน้มรายได้มากขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการเพราะมีอาชีพเสริมด้านปศุสัตว์ เมื่อคนในชุมชนมีรายได้สูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำน้อยลง ความขัดแย้งภายในลดลง ทำให้เกิดความสามัคคีและอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดของวรวงศ์ จันทรร และคณะ (2551) ได้ให้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นหลักปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกส่วนตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐบาล ทั้งในการบริหารการพัฒนาประเทศชาติ และการส่งเสริมความก้าวหน้าที่ยั่งยืนเพื่อปรับเปลี่ยนและดำเนินวิถีชีวิตไปบนทางสายกลาง ใช้ชีวิตบนความไม่ประมาทซึ่งจะมุ่งเน้นถึงความก้าวหน้าด้านบริหารเศรษฐกิจ เพื่อที่จะให้มีความก้าวหน้าไปสู่โลกในยุคโลกาภิวัตน์ และไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของโลกโลกาภิวัตน์ เป้าหมายในการพัฒนาตามแนวทางการคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นความก้าวหน้าที่ยั่งยืนไปสู่ความมั่นคง ความยั่งยืน และความสมดุลกัน พร้อมไปกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการดำรงชีวิตความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ วิทยาการ เทคโนโลยี และด้านความรู้ต่าง ๆ คำว่า ความพอเพียงนี้จะประกอบไปด้วย 3 สิ่งด้วยกันที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ก็คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษารื่องโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งแนวคิดของประชาชน รวมไปถึงปัญหา และอุปสรรค โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม จากผลการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน ควรมีการวางแผน ร่วมมือกันดำเนินงานโดยมุ่งเน้นในการส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจ รวมถึงตระหนักถึงการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความเสมอความเท่าเทียม นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ปัญหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขที่นำไปสู่การพัฒนาโครงการ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการให้เกิดการยกระดับต่อไป ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชนควรมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดของประชาชนผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำที่ดี รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต บริหารจัดการงานด้วยความเป็นธรรม

1.2 หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชนควรมีนโยบายการแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านโครงการธนาคารโค-กระบือตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อการปฏิบัติงานหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือให้กลายเป็นที่ยอมรับของบุคคลภายในกลุ่ม รวมไปถึงบุคคลภายนอกกลุ่มอีกด้วย

1.3 หน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชนควรมีนโยบายในการเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ สร้างความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเสมอภาคความเท่าเทียมกัน มีหลักคุณธรรม จริยธรรม และควรสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ เพื่อให้เกิดการมีสัมพันธไมตรีต่อกันมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการรับรู้ข่าวสารได้อย่างทั่วถึง และสามารถติดต่อประสานงานได้รวดเร็ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน

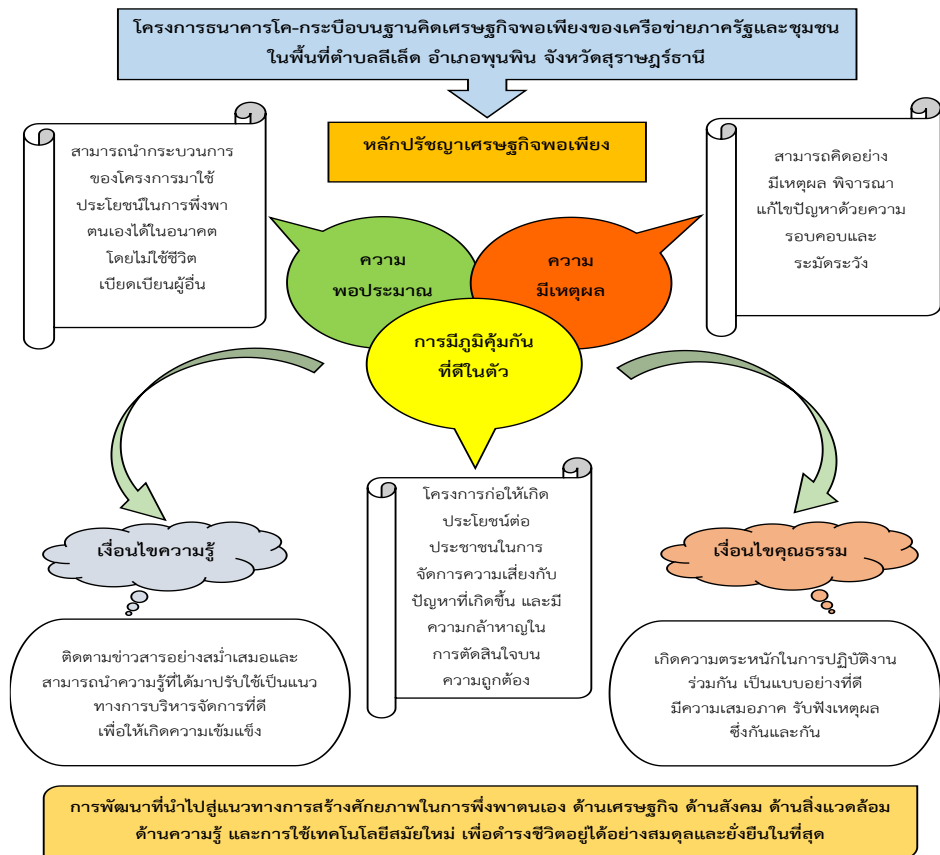
2.2 ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสามารถพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม มีความเสมอภาค เพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขได้ในที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง โครงการธนาคารโค-กระบือบนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถึงแม้ว่าโครงการธนาคารโค-กระบือในพื้นที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการส่งเข้าประกวด ซึ่งได้รับรางวัลพระราชทานทั้งหมด 3 ปี ติดต่อกัน และได้รับการสนับสนุนจากทางหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างดี เช่น เรื่องงบประมาณ การดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและแกนนำชุมชน อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคให้พบเห็น อาทิเช่น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการบางคนขาดการมีส่วนร่วม ขาดศักยภาพในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ที่สำคัญเกษตรกรบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้

ข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ของงานวิจัยนี้ จากแต่ละด้านที่ได้กล่าวมา ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ สามารถนำกระบวนการของโครงการมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ด้านความมีเหตุผล ก่อนจะตัดสินใจทำอะไร จำเป็นต้องคิดอย่างรอบคอบและมีเหตุผลอยู่เสมอ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง และตั้งรับกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ทันถ่วงที ด้านเงื่อนไขความรู้ มีความรู้ในการบริหารงานที่ดี พร้อมทั้งช่วยเหลือและให้คำแนะนำผู้อื่นในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น และด้านเงื่อนไขคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี มีความตระหนักถึงการปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิต การพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งตั้งรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถให้กับตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนในที่สุด ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ปรเมธี วิมลศิริ. (2559). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 14(3), 65-80.
- พระหมี ถิรจิตโต (สีทน). (2561). การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพลินพิศ สืบพานิช. (2566). พุทธสันติวิธีกับโครงการพัฒนาธนาคารโค-กระบือที่สร้างสันติสุขแก่บุคคลและชุมชน. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 6(4), 261-273.
- วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ธันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2551). การศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลสู่สาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน ป่า และการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศศิภรณ์ จุลจงกล. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/allaboutsufficenteconomy/home/khwam-sakhay-khunkha-aea-pravochn-khxng-prachya-sersthkic-phx-pheiyng>
- สรรพศิลป์ศาสตราธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตร. (2539). โครงการธนาคารโค-กระบือ. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://web.ku.ac.th/king72/2539/kaset7.htm>
- สำนักงานปศุสัตว์. (2565). รายงานโครงการธนาคารโคกระบือ. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานปศุสัตว์.
- สุธาวิ กลิ่นอุบล. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอบางขัน จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสนห์ จามริก. (2543). เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F00659.pdf>
- Krejcie, R.V, & Morgan, D.W. (1970). Determination sample size for research activities. Education and Psychology Measurement, 30(3), 607-610.